

Kiedy należy opracować dokument zabezpieczenia przed wybuchem?

Dokument zabezpieczenia przed wybuchem (DZPW) jest opracowaniem, w którym zawarte są wszystkie istotne informacje dotyczące zagrożenia wybuchem w miejscu pracy, a w szczególności:

- wykaz przestrzeni zagrożonych wybuchem wraz z ich klasyfikacją na strefy,
- informacje o przeprowadzeniu oceny ryzyka związanego z możliwością wystąpienia atmosfery wybuchowej,
- opis zastosowanych środków ochrony przed skutkami wybuchu oraz zasady prowadzenia prac w przestrzeniach narażonych na wybuch.

DZPW stanowi również formalne potwierdzenie, że miejsce pracy w zakresie zagrożenia wybuchem jest bezpieczne.

Wymóg opracowania DZPW i analiz ryzyka wybuchu wynika z Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 8 lipca 2010 r. w sprawie minimalnych wymagań, dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy, związanych z możliwością wystąpienia w miejscu pracy atmosfery wybuchowej (Dz. U. Nr 138, poz. 931).

DZPW należy opracować przed udostępnieniem miejsca, w którym zachodzi możliwość wystąpienia atmosfery wybuchowej.

Pamiętać należy, że w sytuacji, w której w miejscu pracy, w celu uniknięcia występowania atmosfer wybuchowych, stosowane są środki bezpieczeństwa (np. wentylacja rozrzedzająca atmosferę wybuchową), miejsce to powinno być również objęte DZPW. Inaczej mówiąc, również w miejscach pracy, w których nie sklasyfikowano stref zagrożenia wybuchem, może zaistnieć potrzeba opracowania DZPW.

Warto również wskazać, że nawet tak proste instalacje, jak np. stanowiska do składowania butli czy laboratoria, o ile zachodzi na nich możliwość utworzenia atmosfer wybuchowych, wymagają opracowania DZPW.

DZPW powinien przedstawiać stan faktyczny obiektu, dlatego zmiany w miejscu pracy, np. zmiany urządzeń, rodzajów stosowanych substancji czy nawet samej organizacji pracy skutkują koniecznością jego aktualizacji.

Analizy ryzyka wybuchu

Jak wspomiano powyżej, DZPW zawiera klasyfikację przestrzeni zagrożonych wybuchem i jest oparty o ocenę ryzyka związanego z możliwością wystąpienia atmosfery wybuchowej. Obie te analizy mają kluczowy wpływ na rodzaj i ilość zastosowanych zabezpieczeń przeciwwybuchowych.

Projektując miejsce pracy należy **opracować analizy ryzyka wybuchu na jak najwcześniejszym etapie**, po to, aby już na samym początku procesu przygotowania miejsca pracy ustalić spójną koncepcję ochrony przed wybuchem. Wskazać należy, że zmiana tej koncepcji w sytuacji, w której miejsce lub instalacje zostały już wykonane, może istotnie wpłynąć na całkowity koszt inwestycji.

Reasumując, mimo że DZPW oddaje się przed samym udostępnieniem miejsca pracy, analizy ryzyka wybuchu (klasyfikację przestrzeni zagrożonych wybuchem i ocenę ryzyka wybuchu) powinny być opracowywane na jak najwcześniejszym etapie projektowania i być aktualizowane na dalszych jego etapach, w miarę pojawiania się dodatkowych, istotnych dla zagrożenia wybuchem danych.

Kto powinien opracować dokument zabezpieczenia przed wybuchem?

Za bezpieczeństwo w miejscu pracy odpowiada pracodawca, i to on powinien zapewnić opracowanie DZPW. Nie oznacza to jednakże, że musi on to zrobić osobiście. Ponieważ zapewnienie bezpieczeństwa w miejscu pracy to ogromna odpowiedzialność, wykonanie analiz ryzyka wybuchu i DZPW powinno być powierzone podmiotowi lub osobie, która posiada odpowiednie doświadczenie i interdyscyplinarną wiedzę.

Przy wyborze podmiotu, któremu powierzy się tak istotną kwestię jak opracowanie analiz ryzyka wybuchu i DZPW, powinno się mieć na uwadze, że :

- przepisy (ustawy, rozporządzenia) tylko w sposób ogólny przedstawiają wymagania bezpieczeństwa;
- techniczny wyraz tym wymaganiom nadają normy, standardy i wytyczne techniczne, których z zakresu bezpieczeństwa w przestrzeniach zagrożonych wybuchem jest grubo ponad 100,
- wytyczne techniczne nieustannie się zmieniają – wiedzę należy nieustannie aktualizować,
- prawidłowo opracowana koncepcja bezpieczeństwa ochrony przed wybuchem, oprócz aspektów związanych z bezpieczeństwem, musi również uwzględniać aspekt finansowy (np. koszty zabezpieczeń, koszty ich serwisu),
- do przeprowadzenia analiz bezpieczeństwa konieczna jest interdyscyplinarna wiedza (w tym

z zakresu bezpieczeństwa procesu, elektryczności, automatyki, mechaniki, bezpieczeństwa pożarowego),

- przy przeprowadzeniu analiz bezpieczeństwa ważną rolę pełni wiedza na temat rozwiązań technicznych stosowanych na innych obiektach,
- **niewłaściwie wykonana analiza ryzyka to realne zagrożenia życia i zdrowia pracowników,**
- udział trzeciej strony w opracowaniu dokumentacji eliminuje problem kontroli samego siebie i wpływania przełożonych na wyniki analiz ryzyka,

Konieczna jest szeroka znajomość norm bezpieczeństwa, co pozwala na optymalne określenie zakresu niezbędnych środków ochrony przed wybuchem, umożliwiając spełnienie wymagań obowiązujących przepisów, i co najważniejsze, **osiągnięcie trwałego poziomu bezpieczeństwa w zakładzie.** Bezpiecznym wyborem będzie firma posiadająca kilkunastoletnie doświadczenie w opracowaniu dokumentacji z zakresu ochrony przed wybuchem, wykorzystująca wiedzę z różnych dziedzin inżynierii.

Autor: Grzegorz Orlikowski